De Monniksgier

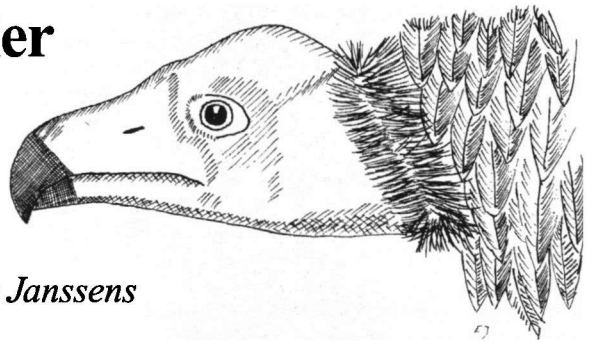

Tekst & illustraties Eddy Janssens

Het was al een goede 'vogelweek' geweest in Zeeland met op de Koudekerkse inlaag Witgat en Bosruiter. Op de plas tegenover de Weversinlaag zaten Krombekstrandlopers, Strandplevier en Grauwe Franjepoot. In de Schakerloopolder op Tholen vertoefden vier ruitersoorten: Tureluur, Zwarte Ruiter en Groenpootruiter; vooral leuk was de Poelruiter. Toch bleef één andere in Nederland aanwezige soort door mijn gedachten spelen: de al enkele dagen op de Maasvlakte aanwezige Monniksgier.
Nu word ik niet direct zenuwachtig van iedere gemelde unieke vogelsoort maar dit was toch 'the chance of a lifetime'. Volgens mijn informatie was het ook een 'echte'. Geen exemplaar dat z'n werkgever, dierentuin of vogelpark, vaarwel had gezegd. Later zou blijken dat de meningen over zijn herkomst verdeeld waren. De vorige en eerste keer dat de Monniksgier in Nederland gezien werd dateert van oktober 1948. Dat exemplaar werd gevonden te Beneden-Leeuwen (Gelderland) en staat nu opgezet te kijk in Naturalis te Leiden. Over de omstandigheden waarin hij om het leven is gekomen, bestaan geen duidelijke aanwijzingen.
Met onderweg in Polder Zwartewaal (Zuid-Holland) nog eerst goede observatie van een Purperreiger belandde ik op de Maasvlakte. Het was mooi helder weer, wel met een nijdige wind en voor mij het eerste bezoek aan deze plaats met zonneschijn. Vorige bezoeken in oktober waren onder slechter omstandigheden gebeurd. Zou er dan in Nederland een triester en desolater oord dan dit bestaan?
Meestal houd ik de nabij gelegen Westplaat met uitzicht over het Brielsche Gat voor het laatst. Zo kan de cassette met mijn sombere Maasvlakte indrukken nadien met opgewekter beelden overspoeld worden.
Zoeken naar de vogel was overbodig: van veraf was naast de Europaweg een groep belangstellenden te zien. Het moet zowel zijn grootte als zijn morbide levenswandel als lijkenpikker zijn dat een ruimer publiek dan alleen vogelaars aantrok. Een Mirtezanger, Roodoogvireo of een Kuifkoekoek, om maar énkele te noemen, zouden niet op zo een massale toeloop hebben kunnen rekenen.
De media hadden ook hun steentje bijgedragen. RTL5 wijdde er zelfs een item aan in hun journaal. Via de radio kwam een oproep om de verzwakte vogel van vlees te voorzien. Een Brielse slager was onmiddellijk uitgerukt om een mand vol vleeshompen op de Maasvlakte te droppen. Volgens een krantenbericht volgde er ter plekke nog een discussie over het wel of niet bijvoeren van de hongerige Gier. Na het nuttigen van een dode Meeuw als voorgerecht begon de gier aan de geleverde vleesvoorraad.
De Maasvlakte is vlak, de naam zegt het al. Maar de Gier zat bij mijn aankomst net in een kuil! Met telescoop en statief op de hoogste stand en staande op de drempel van de wagendeur was net de kop met de opvallend zware snavel te zien. Iedereen stond al een poos te wachten tot hij het luchtruim zou kiezen. De vogel had al een hele Odyssee door Nederland achter de rug. Z'n ontdekking gebeurde op 13 juli in Friesland waar hij een tiental dagen verbleef om dan via de afsluitdijk naar Den Oever te vliegen. Trok toen (om het kort te houden) over Wieringen, Camperduin en IJmuiden om op 30 juli naar Texel te gaan en er een poos te blijven. Volgende haltes waren Terschelling, Ameland, Vlieland, Texel, Petten, Katwijk, Den Haag, Hoek van Holland en als laatste de Maasvlakte.

De Gier zat intussen iets hoger en was bezig zich te poetsen. Het was wachten en rondkijken of er niets anders te beleven viel. Geen Morinelplevieren zoals vorig jaar of mijn eerste Rouwkwikstaart hier jaren geleden. Wat ik aan de overkant van de weg voor mezelf de 'Bokjesplas' noemde is nu verspert door een omheining. Op diverse locaties heb ik nog zo m'n privébenamingen: de spotvogelboom, het zomertalingenweilandje en de nachtegalenbosjes. Nog denkend aan de mooie observatie van het Bokje werd ik door een jonge man aangesproken. Tijdens ons gesprek vertelde ik over mijn gedane waarnemingen van de voorbije week. Niet met de bedoeling om te pochen, maar ter informatie; want zo zijn we! Bij het aanhoren van de diverse soorten die ik vernoemde rolden zijn ogen als het fruit in een gokautomaat. 'Wacht eens even' zei hij ' Ik ben nog maar enkele weken geleden met vogels kijken begonnen en dit is mijn eerste uitstap.' 'Dan heb je er meteen de grootste soort uitgekozen' merkte ik op. De Gier zat intussen terug in zijn kuil en, wachtend op betere tijden, werd ons monnikengeduld danig op de proef gesteld. Achter ons stopte eerst de politie, nadien de brandweer die gewapend met kijkers naar de vogel kwamen zien. Op het moment dat ik nog maar eens in de telescoop keek kwam hij uit de put gestapt, spreidde de enorme grote vleugels en kwam al klapwiekend onze richting uit. Na het opstijgen maakte hij met trage vleugelslagen al rond cirkelend hoogte en kwam in glijvlucht over ons gevlogen. Zo moeten verzwakte dieren ergens op een bloedhete steppe en al gedeeltelijk in het nirwana verkerend hem ook zien. Een Zeearend gaf men om zijn grote spanwijdte en brede vleugels de ludieke bijnaam van 'vliegende deur.' De Monniksgier nog groter mag dan de bijnaam 'vliegende garagepoort' dragen. Tijdens het observeren moest ik zomaar aan een Goudhaan(tje) denken; toch ook een vogel! Belaagd door enkele Zilvermeeuwen zeilde hij weg in noordoostelijke richting om tussen de Europaweg en de achtste petroleumhaven neer te strijken. Binnen de kortste tijd stonden alle fanatiekelingen onder ons aan de nieuwe plek. Nogal ver en vaag door de luchtturbulentie was de Gier in zithouding te zien. Alsof ze ook enige belangstelling opeisten vlogen twee roepende Regenwulpen over.
Niet zo ver vandaan etaleerde zich een heel andere wereld met andere belangen. Op een zandweg naast de olieopslagplaats maakte een fotograaf opnamen van een grote zwarte en nagelnieuwe auto. De wagen van Duits fabricaat reed snoeihard en met

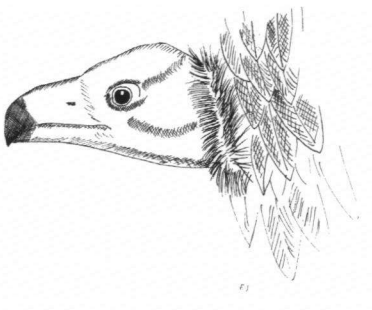

brandende lichten de fotograaf tegemoet. Het beeld van de snelheid, het opgewaaide zand met een vleugje zon doorschenen, zal later in een advertentie de droom van velen weerspiegelen. Watertandend zullen stoere mannen denken 'dat wil ik ook.' Wij hadden ook wat we wilden, een goed beeld krijgen van de majestueuze Monniksgier. De laatste waarneming is er één van 18 augustus toen hij van op de Maasvlakte het zeegat koos, sommigen zagen hem al richting Engeland vliegen.
Stel je voor: ergens langs de Britse kust zit een handje vol vogelaars zeetrek te beleven. De ogen zijn al wat vermoeid en branderig van het vele turen, tot één van hen zegt 'Oh my God, a Monk Vulture!' In een kleine pub, meer landinwaarts zal later de waarneming gevierd worden en met het verloop der jaren het predikaat van sterk verhaal krijgen. De 'non-believers' zullen vragen of de ontdekking van de gier voor of na de Guinees was.
Er was ook nog een continentale waarneming waar weinig geloof aan gehecht is. Op 20 augustus zou de vogel hoog over vliegend boven Hapert in Noord-Brabant gezien zijn. Zonder er getuige van geweest te zijn beleef ik in gedachten het nostalgisch beeld van een traag over zee vliegende vogel, met als laatste herinnering een stip aan de horizon.